

PRISSTRUKTUR OG PRODUKTIONSUDVIKLING I DANMARK 1875-1955

Lektor, cand, polit. *Anders Ølgaard* har fortsat sin undersøgelse over prisstruktur og produktionsudvikling. Denne undersøgelse er som nævnt i tidligere beretning led i et internationalt forskningsprogram igangsat på initiativ af professor *Simon Kuznets* og finansieret af *The Social Science Research Council* i U.S.A. Til den danske undersøgelse er knyttet et tilsynsråd bestående af rektor, professor *Carl Iversen*, kontorchef *Kjeld Bjerke* og professor *P. Nørregaard Rasmussen* (formand).

Den problemstilling, som undersøgelsen beskæftiger sig med, er beskrevet i den tidligere offentliggjorte beretning. Undersøgelsens videreførelse har ikke ført til afgørende ændringer heri. Lige som i de foregående år har studierne dels vedrørt teoretiske spørgsmål, dels haft til formål at fremskaffe statistisk materiale til belysning af den faktiske udvikling.

Nogle af de teoretiske problemer, som undersøgelsen rejser, er på grundlag af et norsk empirisk materiale behandlet i en artikel („The Cobb-Douglas Function and The Economic Growth of Norway 1900-1955”) offentliggjort i *Productivity Measurement Review*, August 1959.

På det empiriske område har undersøgelserne især vedrørt landbruget. De foreløbige resultater blev i august 1958 fremlagt i et memorandum til *International Association for Research in Income and Wealth's* sjette europæiske konference i Portoroz i Jugoslavien. Her søgtes specielt landbrugets bytteforhold belyst, idet der arbejdes med en række forskellige bytteforholdsbegreber.

Som tidligere nævnt har også lønudviklingen siden 1875 været behandlet. En af de største vanskeligheder har bestået i at sammenkæde den siden 1914 offentliggjorte lønstatistik for byerne med de undersøgelser, der foreligger for den foregående periode. Et af hovedformålene med analysen har i øvrigt været at sammenligne lønudviklingen på land og i by. Resultaterne tyder på, at der fra tiden før den første verdenskrig og frem til 1930'erne var en tendens til lavere lønstigning og større lønnedgang på land end i by. Den velkendte, stærke stigning i pengelønnen i landbruget siden slutningen af 1930'erne har redresseret dette forhold. For hele perioden siden 1914 og frem til de seneste år er lønningerne i landbruget således næppe steget væsentlig stærkere end i byerne, specielt når man tager hensyn til det betydelige naturalelement i lønningerne på landet.

Arbejdet med de teoretiske problemer er blevet fortsat under lektor Ølgaards studieophold som Rockefellerstipendiat i 1960/61 ved Massachusetts Institute of Technology i U.S.A. Studieopholdet var især af betydning for undersøgelsen på tre punkter. For det første foretoges en sammenlignende undersøgelse af de vigtigste een-sektor modeller for harmonisk vækst, som har været foreslået i litteraturen i de senere år. For det andet studeredes, i tilknytning til de sektor-problemer, som undersøgelsen generelt tager sigte på at belyse, forskellige teoretiske aspekter i forbindelse med en dynamisk model med to sektorer, som begge producerer forbrugsgoder (den ene desuden investeringsgoder). For det tredje arbejdedes videre med at få problemstillingen i forbindelse med sektorbytteforhold forenklet med henblik på at lette empiriske beregninger og en indpasning af begrebet i den gængse nationalregnskabsterminologi. Der opnåedes herunder betydelige fremskridt; således påvistes det, at landbrugets bytteforhold i U.S.A. og Danmark med undtagelse af krigsårene stort set har bevæget sig parallelt siden slutningen af 1920'erne. En samlet fremstilling af hele undersøgelsen er nu under udarbejdelse.